

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa P. Ł .
przeciwko P. S.A. w W.
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 stycznia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 1 marca 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adwokatowi M. M. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w M. kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 1 marca 2018 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na potrzebę wykładni art. 95 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 2187 ze zm., dalej jako: „p.b.”) jako przepisu prawnego budzącego poważne wątpliwości oraz wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

W judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ., z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, nie publ. i z dnia 13 marca

2017 r., I CSK 596/16, nie publ.). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona. Skarżący nie wykazał, że zastosowanie powołanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa, których naruszenie w jego ocenie ma skutkować oczywistą zasadnością skargi, było - w okolicznościach sprawy ustalonych przez Sady obu instancji - oczywiście błędne lub doprowadziło do tego, że zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy. Nie sformułował żadnego odrębnego wyводу wskazującego na to, że skarga kasacyjna miałaby być oczywiście uzasadniona. Powołał się na tę przyczynę kasacyjną w sposób ogólny, nie podał zaś konkretnych argumentów, które miałyby świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Potrzeba wykładni przepisów prawa budzących wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury, oznacza z kolei sytuację, w której w sprawie występuje kwestia o niejasnym charakterze, będąca źródłem istotnych wątpliwości lub różnic zdań w orzecznictwie, mająca znaczenie dla oceny dochodzonego roszczenia (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach: z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. oraz z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, nie publ.).

Twierdzenia skarżącego nie wystarczają do wykazania, by w sprawie doszło do ziszczenia się przesłanki wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Skarżący we wniesionej skardze wskazał na wystąpienie przyczyny uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, lecz w uzasadnieniu wniosku nie przeprowadził pogłębionego wyводу prawnego dla wykazania

wystąpienia potrzeby wykładni przepisów prawa. W uzasadnieniu skargi ograniczono się bowiem do sformułowania kilku pytań i przywołania dwóch wypowiedzi Sądu Najwyższego, lecz nie zawarto szerszego rozwinięcia, ani pogłębionej analizy prawnej. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis, którego wykładnia jego zdaniem budzi wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, lecz musi także powołać orzeczenia sądowe, w których dokonano rozbieżnej wykładni tego przepisu, a ponadto powinien wyjaśnić w sposób pełny i wyczerpujący, na czym polegają zaistniałe wątpliwości wraz ze wskazaniem pożądanej interpretacji.

Ubocznie należy wskazać, że w judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, iż hipoteka ustanowiona na podstawie art. 95 p.b. ma charakter umowny, toteż dla jej powstania niezbędne jest oświadczenie woli właściciela nieruchomości i banku. Oświadczenie to może być zawarte w odpowiedniej umowie obligacyjnej (np. umowie kredytowej), z której wynika wierzytelność banku objęta tzw. hipoteką bankową (por. wyrok z dnia 11 października 2007 r., IV CSK 209/07, nie publ.). Judykatura przyjęła ponadto, że dla ustalenia rzeczywistego stanu prawnego nieruchomości bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy podstawa wpisu, który uprawomocnił się, była prawidłowa. Istotne jest natomiast to, czy były merytoryczne podstawy do dokonania wpisu i czy w związku z tym wpis ten jest zgodny z prawem materialnym. Oznacza to, że rozpoznając powództwo o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym przez wykreślenie wpisanej w dziale IV hipoteki, sąd bada, czy wpis hipoteki jest zgodny z prawem materialnym, choćby podstawa jego dokonania była wadliwa (por. postanowienie z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 121/08, nie publ.). Przyjmując te zasady trzeba stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego wątpliwości dotyczące wykładni art. 95 ust. 1, 3 i 4 p.b. albo nie występują (w zakresie możliwości przyjęcia, że ustanowienie hipoteki nastąpić może wprost w umowie kredytowej, wykładanej w świetle reguł wynikających z art. 65 § 1 i 2 k.c.), albo nie mogą wpłynąć na wynik sprawy (w zakresie kwestii, czy wpis hipoteki został dokonany prawidłowo z punktu widzenia wymagań dotyczących dokumentów, które powinny być być załączone do wniosku o jej wpis).

Trzeba ponadto wskazać, że skarżący z jednej strony wskazuje na potrzebę wykładni przepisu prawnego, a z drugiej strony powołuje się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Stanowisko jest wewnętrznym sprzeczne, gdyż, jeżeli dany przepis budzi wątpliwości i jest rozbieżnie interpretowany przez sądy, to nie można twierdzić, że jego naruszenie jest oczywiste. Albo zastosowanie przepisu jest proste i w efekcie jego naruszenie może być oczywiste, albo problem wykładni jest skomplikowany, przez co powoduje poważne wątpliwości, prowadzące do rozbieżności ocen, a tym samym naruszenie prawa przez sąd nie jest oczywiste.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 oraz art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym przez adwokata M. M. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 7 w związku z § 11 pkt 8 i § 16 ust. 4 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 18).